

VOORTGANG BOMEN ACTIEPLAN

DATUM 26-09-2022
VAN Mirjam Sterk
AAN Commissie Ruimte, Water en Groen

Met dit memo informeer ik u over de voortgang van de uitvoering van het Bomen Actieplan.

Provinciale Staten hebben op 30 oktober 2019 motie 82 het bomen actieplan aanvaard. Via een Statenbrief (10-2-2021) bent u op de hoogte gesteld van het opgestelde Bomen Actieplan. Hierin zijn de mogelijkheden voor het aanplanten van 600.000 extra bomen opgenomen. De uitvoering daarvan is na een mondelinge toezegging aan u vervolgens ter hand genomen. Met beschikbaar gestelde middelen uit de Kadernota 2022-2025 is vanaf 2022 een projectleider uitvoering Bomen Actieplan concreet bezig met de uitvoering. De uitvoering van het Bomen Actieplan maakt onderdeel uit van de ambitie uit het Strategisch bosbeleid om 1500 ha nieuw bos aan te leggen.

Sinds 30 oktober 2019 zijn er 270.653 bomen in Utrecht gepland in het kader van het Bomen Actieplan. Hierbij telt in principe elke extra boom mee, behalve compensatiebomen. Die tellen niet mee.

Haalbaarheid Bomen Actieplan

Het planten van 600.000 bomen tot en met 2023 is, zoals het er nu naar uitziet, binnen deze termijn niet haalbaar. In dit memo vindt u een toelichting op de belemmeringen die er zijn, leest u welke acties zijn ondernomen en wanneer de bomen wel gepland zijn.

De belangrijkste beperkende factor bij de uitvoering van het Bomen Actieplan is de beschikbaarheid van geschikt plantmateriaal. Er zijn niet genoeg jonge bomen beschikbaar. Een belangrijke voorwaarde is dat nieuw aan te planten bomen bestaan uit inheems materiaal en het liefst autochtoon. Deze bomen zijn enkel te verkrijgen bij gekwalificeerde kwekerijen. Niet alleen onze provincie, maar alle provincies, terrein behorende organisaties en particuliere eigenaren hebben een grote vraag naar dit plantmateriaal. De kwekerijen kunnen de grote vraag simpelweg niet aan.

In een groot aantal projecten heeft dit tot aanpassing van de plannen geleid. Zo hebben we als provincie bijvoorbeeld een project met de Bosgroepen opgestart voor de aanplant van 100.000 bomen. Dit project is afgeslankt naar 10.000 bomen omdat er te weinig bomen waren om aan te kopen.

Wat gaat er goed?

We hebben sinds een half jaar overzicht over de 65 projecten uit het Bomen Actieplan. Er is in de afgelopen periode contact geweest met alle initiatiefnemers. Hen is gevraagd naar de stand van zaken, de planning en hoe we kunnen faciliteren. Sinds januari 2022 zijn er 15 nieuwe projecten bijgekomen in het totaaloverzicht. En tussen januari en mei 2022 zijn er meer dan 50.000 bomen gepland.

Voor het najaar van 2022 en voor 2023 zijn meerdere bomenuitdeeldagen geprogrammeerd. Hiervoor zijn provinciale middelen beschikbaar gesteld. Deze uitdeeldagen zijn een succes. De bomen worden uitgedeeld aan verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld agrariërs, particulieren, bosgroepen en leden van het Utrechts Particulier Grondbezit. Nieuwe bomenuitdeeldagen voor particulieren zijn gepland voor 2022 en 2023. We zien dat er welwillendheid is bij deelnemers en vaak ook een gevoel van urgentie.

Een aantal voorbeelden van actuele projecten zijn:

- Een groot bedrijf wil 33.000 (10 hectare) bomen aanplanten. Dit betekent voor hen goede publiciteit en CO2 compensatie. Provincie Utrecht en Landschap Erfgoed Utrecht faciliteren in de zoektocht naar een geschikt stuk grond en geven advies.
- Landgoed Broekhuizen
Staatsbosbeheer gaat 52.000 bomen planten op 16 hectare eigen grond. Op deze locatie wordt het coulisselandschap op een mooie manier versterkt door open en dicht landschap te combineren. Nieuw bos draagt daar essentieel aan bij.

Waar voorzien we problemen? Wat zijn belemmeringen?

Naast het te kort aan plantmateriaal werkt er nog een aantal factorenbelemmerend bij de voortgang van de uitvoering van het Bomen Actieplan:

Compensatie in plaats van nieuwe bomen

Door de aanleg van bijvoorbeeld woonwijken, fietspaden, rotondes, wegen etc. verdwijnen er veel bomen (door kap) en ontstaan er grote compensatieopgaven bij de verschillende betrokken overheden. Hiervoor wordt vaak eerst een plek gezocht voordat men toekomt aan het toevoegen van extra bomen. Dit heeft tot gevolg dat er minder extra bomen worden geplant, dan aanvankelijk was geraamd bij de opstelling van het Bomen Actieplan in 2020.

Procedure bestemmingsplanwijziging

Daarnaast is de aanleg van bos een duur en tijdrovend proces. Vaak moet een bestemming gewijzigd worden, ook voor één hectare bos. Een bestemmingswijziging in bijvoorbeeld Wijk bij Duurstede kost 11.700 euro. Door de Federatie Particulier Grondbezit wordt de langdurige en dure procedure van bestemmingswijziging genoemd als een obstakel voor nieuw bos. De duur van de bestemmingswijzigingsprocedures is gekoppeld aan inspraaktermijnen en de doorlooptijd daarvan ligt wettelijk vast.

Wat zijn oplossingsrichtingen, wat zijn voorwaarden?

Sinds 2022 ligt de regie voor de uitvoering van het Bomen Actieplan primair bij de provincie. Dat betekent dat er proactief op geacteerd wordt. Dat is van wezenlijk belang voor een optimale uitvoering en draagt tevens bij aan de gewenste versnelling van de uitvoering en andere oplossingsrichtingen, zoals hieronder staan beschreven:

1. De provincie verleent opdracht voor nieuwe bomenprojecten

Dit jaar hebben we meerdere opdrachten verleend voor bomenuitdeeldagen en het planten van bomen. Zo is er een opdracht verleend aan Meer Bomen Nu (Urgenda) tot het verplanten van 50.000 bomen. We verlenen een opdracht aan Landschap Erfgoed Utrecht voor het uitdelen van 40.000 bomen in 2023. En aan Orbis en de Bosgroepen voor 27.100 bomen in landschappelijke beplantingen. Volgend jaar streven we naar dezelfde aantallen, ongeveer 100.000 extra bomen per plantseizoen.

2 Ruim op tijd bomen bestellen/met kwekers om de tafel

Zoals eerder opgemerkt, is het meest genoemde obstakel bij het planten van bomen de beschikbaarheid van jonge autochtone inheemse bomen. Door projecten een jaar of twee jaar tevoren aan te kondigen bij kwekers verkleinen we dit obstakel. Projectleiders kunnen dan langer zoeken naar bomen en meerdere kwekers van inheemse bomen benaderen in heel Nederland en de vraag eerder uitzetten. Dit zou dan ook betekenen dat een projectleider de bomen eerder regelt dan de vergunningen. Risico is wel dat men wellicht boompjes heeft kunnen kopen maar men bijvoorbeeld geen vergunning heeft kunnen verkrijgen.

3. Uitwijken naar andere soorten bomen

Ook kunnen de projectleiders van de verschillende projecten uit het Bomen Actieplan uitwijken naar andere soorten bomen als deze in een aanplant ook passend zijn. Er wordt dan bijvoorbeeld geen winterlinde geplant maar een inheemse soort die voorradig is en toch in de aanplant past. Ook kunnen de projectleiders uitwijken naar groter of kleiner plantgoed.

4. Projecten ruim van tevoren plannen.

De projecten vermeld in het Bomen Actieplan worden vrijwel altijd door partners uitgevoerd. De projectleider is dan bijvoorbeeld van de Bosgroepen, Landschap Erfgoed Utrecht of Instituut voor Natuurbeschermingseducatie. We vragen de projectleiders van deze en andere partijen om de projecten eerder op te zetten, langer tevoren te plannen en op tijd op zoek te gaan naar de bomen om aan te planten.

We willen zo ver mogelijk komen in het uitvoeren van 600.000 extra bomen. We denken dat het (zeer) ruim van tevoren plannen van projecten ons helpt. Kwekers worden door deze vraag ook gestimuleerd om meer bomen te laten opgroeien.

Conclusie

Er is een toezegging aan u gedaan om 600.000 extra bomen aan te planten voor het einde van 2023. De praktijk laat echter zien dat deze doelstelling niet haalbaar zal zijn. De projectleider uitvoering Bomen Actieplan (onze 'bosmakelaar') werkt voornamelijk buiten, spreekt initiatiefnemers, kwekers en overheden. Hij gaat proactief op zoek naar beschikbare grond en financiering en probeert actief al deze factoren met elkaar te verbinden. Op basis van zijn ervaring en inzicht is de conclusie: het planten van 600.000 extra bomen binnen de gestelde termijn van eind 2023 is niet haalbaar. Met op dit moment 270.653 geplante bomen, uitgaande van ca. 100.000 extra aan te planten bomen per plantseizoen (november – maart) en de projecten die momenteel in de planning staan, is de verwachting dat de doelstelling 1,5 jaar later zal worden behaald, medio 2025.